

IN MEMORIAM

MARIJAN KALEA, dipl.inž. (1943.-2023.)

U Osijeku je u 81. godini umro istaknuti stručnjak - elektroenergetičar Marijan Kalea, dipl. inž.

Marijan Kalea rođen je 10. lipnja 1943. godine u Zagrebu, a od 1946. živi u Osijeku. Osnovnu školu i srednju, elektrotehničkog smjera jake struje, završio je u Osijeku. Diplomirao je 1966. na Elektrotehničkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, diplomskim radom kod profesora Hrvoja Požara. Kao izvrstan student nagrađen je Rektorovom nagradom 1966.

Bio je zaposlen u Zajednici elektroprivrednih organizacija Hrvatske, odnosno, Hrvatskoj elektroprivredi u Osijeku od 1967. do 2008. godine. U Elektroslavoniji je od početka rada do 1974. radio na 35 kV postrojenjima, a uvidjevši nedostatak literature za ta postrojenja napisao je priručnik „Transformatorske stanice 35/10 kV“, što ga je 1972. godine izdala Elektroslavonija Osijek (230 stranica).

Od 1974. do 1978. godine vodio je Odjel izgradnje mreže 400 kV na području Slavonije i Baranje, kao važne sastavnice mrežnog prstena tadašnje države. Nije zaboravljen, a spomena je vrijedan doprinos našeg Marijana objedinjenju postrojenja i poslovnih funkcija prijenosa električne energije na području Slavonije i Baranje u poslovno biće Elektroslavonije Osijek, koji su do 1975. bili pod Elektroprijenosom Zagreb. Borio se snagom struke i zavičajnog domoljublja u dokazivanju opravdanosti regionalne nadležnosti nad mrežom prijenosa električne energije.

U postupku preuzimanja odgovornosti za pogon mreže prijenosa električne energije, u organizacijskoj zajednici Elektroslavonije Osijek, osniva se OUR Elektroprijenos Osijek, a Marijan Kalea od 1979. biva raspoređen na mjesto tehničkog direktora, a ubrzo postaje direktor OUR-a, koju je funkciju obnašao sve do 1992. Od 1993. do umirovljenja 2008. bio je pomoćnik direktora Prijenosnog područja Osijek.

Pohađao je više oblika usavršavanja uz rad te učestvovao u više stručnih putovanja kod proizvođača opreme i elektroprivrednih poduzeća (u Jugoslaviji, Austriji, Čehoslovačkoj, Francuskoj, Grčkoj, Italiji, Mađarskoj, Njemačkoj, Švicarskoj i Švedskoj), te tako donosio strana iskustva koja je nesebično dijelio sa svojim suradnicima.

Stručno područje kojem je ponajviše bio okrenut na radnome mjestu bila su visokonaponska rasklopna postrojenja i dalekovodi, rješavajući praktično sva pitanja u vezi s njima – od planiranja razvoja, vođenja izgradnje do vođenja pogona i održavanja. Marijan je uvijek koristeći iskustva i novo stečena znanja nastojao unaprijediti već primijenjene funkcije. Bogato znanje o mreži i njenim sastavnicama, kao i o njihovom pogonu, odveli su njegovo stručno zanimanje i doprinos u područje funkcioniranja cjelovitog elektroenergetskog sustava - u područje pouzdanosti i sigurnosti opskrbe korisnika sustava uz opravdane, a prihvatljive troškove.

U Domovinskom ratu bio je zajedno s radnicima elektroprivrednih djelatnosti na istoku Hrvatske, civilni ratnik svjetla i topline. Bez ostatka, predan obrani svjetla i topline od mraka i studeni u zavičaju i domovini. Ideje o privremenim objektima u razaranoj električnoj mreži i njihovo ostvarenje bile su svjetlo u tami. Zahvaljujući tim rješenjima, a unatoč ogromnim razaranjima mreže, grad Osijek i drugi dijelovi Slavonije su i u najtežim ratnim danima ostajali samo nekoliko sati bez opskrbe električnom energijom. U nama i danas odzvanjaju dirljive riječi njegovog pisma od 7.10.1991. godine prijeratnim „drugovima“ elektroprivrednicima diljem cijele bivše države nakon jednog napada na Osijek s brojnim ljudskim i materijalnim žrtvama (prikaz dijela pisma):

„...Ako se u predstojećem vremenu sve veze s mojim gradom i mojim krajem prekinu, a ja ostanem živ, zamišljajte me – iz svoje daljine – nad shemom mreže s markiranim linijama koje su izvan pogona, uz stanjenu listu još preostalih rezervnih dijelova i – nadam se – sa što brojnijom grupom svojih suradnika i naših radnika, koji sa stisnutim usnama čekaju da ocijenimo na što da idemo, da bi nam nakon sat ili dva to opet bilo izbačeno iz pogona. Opet bez svjetla, vode, radio-emisije, bez svakog električnog pogona...“.

Odgovor na njegovo pismo bila je – šutnja.

Rad i doprinos Marijana Kalee pobjedi u Domovinskom ratu priznat je dodjelom odlikovanja, Spomenice Domovinskog rata.

Nakon završetka rata i mirne reintegracije Slavonije i Baranje u granice Republike Hrvatske, svom snagom je sudjelovao u obnovi svih ratom razrušenih postrojenja, pa tako i TS 400/110 kV Ernestinova – trafostanice čiju izgradnju je vodio i prije 25 godina.

Njegov stručni, nadasve savjesni i do zadnjeg detalja predani pristup poslu prenosio se na njegove suradnike i sve radnike, a taj duh odnosa prema radu prisutan je u Prijenosnom području Osijek i danas.

Marijan Kalea bio je vrlo aktivan i u široj stručnoj zajednici.

U razdoblju od 1974. do 1978. bio je zastupnikom u Saboru Hrvatske i predsjednik njegova Odbora za proizvodne djelatnosti i trgovinu. Za taj rad odlikovan je Ordenom rada sa srebrnim vijencem. Nekoliko godina bio je predsjednik Savjeta za prijenos električne energije Jugoslavije.

U stručnim časopisima i na savjetovanjima objavio je oko sto pedeset stručnih članaka i stručnih radova, a u elektroprivrednim i drugim novinama oko tri stotine stručno-publicističkih članaka iz područja prijenosa električne energije, elektroenergetike te opće energetike. Obavio je stručne recenzije desetak knjiga raznih autora.

Na Elektrotehničkom fakultetu u Osijeku je radio u svojstvu predavača od prvog dana otvaranja vrata nastave studentima, 1978, i to temeljni predmet našeg obrazovanja i struke Osnove elektrotehnike. Za lakše i bolje svladavanje gradiva napisao je skripte „Osnove elektrotehnike-laboratorijske vježbe“ i „Uvod u osnove elektrotehnike“. Sigurni smo kako se brojni studenti i danas sjećaju visokostručnog, prema znanju zahtjevnog i pravednog profesora, te kako od njega prenesena znanja i danas koriste.

Napisao je četiri knjige: „Transformatorska stanica 400/110 kV Ernestinovo – jučer, danas, sutra“ (2001, 71 stranica), „Prijenos električne energije, što je to?“ (2006, 230 stranica), „Električna energija“ (2007, 465 stranica) te „Obnovljivi izvori energije“ (2014, 334 stranice). Bio je urednik i koautor knjige „50 godina organiziranog prijenosa električne energije u Hrvatskoj“ (2008. godine). Koautor je i recenzent knjige „Elektroprijenos Hrvatske u Domovinskom ratu“ (1990.-1998.).

Knjiga „Obnovljivi izvori energije“ tiskanu 2014. godine istaknut je primjer naprednosti i dalekovidnosti u Marijanovom doživljavanju života planete i elektroenergetskog sustava, u njihovoj neizbježno potrebnoj harmoniji. To je bila prva knjiga u Hrvatskoj koja je ozbiljno, stručno i racionalno pristupila temama obnovljivih izvora energije.

Bio je član Hrvatskog energetskog društva i Vijeća za energetiku Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Dobitnik je prestižne nagrade "Hrvoje Požar" za 2002. godinu, za stručni i znanstveni doprinos razvitku energetike.

Također, bio je član Hrvatskog ogranka HRO CIGRE od osnivanja istog, gdje je objavio desetke zapaženih referata i prikaza na WEB stranici. U udruzi je obnašao više dužnosti, te je tako bio:

- Dopredsjednik HRO CIGRE (1995.-2000.)
- Predsjednik SO B4 (STK 14) - Istosmjerni prijenos i energetska elektronika (1999.-2008.)
- Zamjenik člana Nadzornog odbora (2016.)

Za svoj rad u HRO CIGRE, 2003. godine dobio je Priznanje za dugogodišnje uspješno djelovanje, a 2017. godine Nagradu za životno djelo u stvaranju i radu HRO CIGRE.

Opraštamo se od našeg dragog prijatelja i kolege, mentora, od kojeg smo mnogo toga naučili kroz godine koje je posvetio ljudima i našem „Prijenosu“. Svojim djelom i prisutnošću Marijan Kalea bio je član elektroprivredne obitelji u Hrvatskoj i naše tvrtke 41 godinu. Bio je uvijek spreman pomoći i prenositi znanja koja su i danas od koristi današnjim i budućim generacijama stručnjaka Hrvatskog operatora prijenosnog sustava a napose njegovog Prijenosnog područja Osijek i Elektroslavonije Osijek u kojoj je ponikao.

Odlaskom Marjana u pokoj, elektrotehničkoj i elektroenergetskoj struci ostaje koristiti ono što je napisao i podario za života. Marijan Kalea će nam kao čovjek svima nedostajati, ali ga nećemo zaboraviti. Živjet će u našim srcima i sjećanjima, a biti ćemo ponosni na život u zajednici s njime, i držimo kako život i djelo Marijana Kalee zavrijeđuje novu stranicu u poštivanju i cijenjenju djela stručnjaka Hrvatske elektroprivrede u njenoj povijesti.

Nikola Jaman, Damir Karavidović, Mario Popić